

มหาวิทยาลัยขอนแก่น กับการพัฒนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ความนำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงซึ่งจัดตั้งตามมติของคณะกรรมการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การจัดตั้งสถาบันแห่งนี้ในระยะเริ่มแรกเน้นทางเกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเริ่มต้นแผนที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504

เมื่อเริ่มแรก มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีเพียง 3 คณะ คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ เริ่มรับนักศึกษารุ่นแรกเข้าเรียนในคณะเกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2507 โดยฝากเรียนที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จังหวัดพระนคร และนักศึกษารุ่นนี้ศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อ พ.ศ. 2511 ต่อจากนั้น มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ขยายคณะวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ บัณฑิตวิทยาลัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยอุบลราชธานี ในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกด้วย

จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 5 แผน ในระยะเวลา 25 ปี ที่ผ่านมามีการขยายการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมออกไปอย่างกว้างขวาง เป็นผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 มีจุดมุ่งหมายหลักจะยกระดับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ต่อไปในอนาคต ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่สะสมมานาน เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีรายได้คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และสภาพจิตใจที่ดีขึ้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญไว้ 2 ประการ คือ

ทางด้านเศรษฐกิจ จะต้องรักษาระดับการขยายตัวให้ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 เพื่อรองรับกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานไม่น้อยกว่า 3.9 ล้านคน ทั้งนี้โดยเน้นลักษณะการขยายตัวที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจหลายด้านที่เกิดขึ้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

ทางด้านสังคม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะมุ่งพัฒนาคุณภาพคนเพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า มีความสงบสุข เกิดความเป็นธรรม สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาประเทศส่วนรวม พร้อม ๆ กับการสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ วัฒนธรรม และค่านิยมอันดี และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในชนบทและในเมืองให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายข้างต้น มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งบทบาทและหน้าที่มิได้มีเพียงการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิต และการวิจัยค้นคว้าความรู้ใหม่เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทที่จะให้ “บริการวิชาการแก่สังคม” อีกด้วย ดังนั้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงต้องตอบสนองต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมดังเจตนารมณ์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคให้เป็นแหล่งทางวิชาการที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนการพัฒนาประเทศดังปรากฏรายละเอียดในการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง

สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๑

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ท่านอธิการบดี และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพทุกท่าน ผมมีความยินดีในอีกวาระหนึ่งและในอีกบทบาทหนึ่งที่ได้มาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถาบันอุดมศึกษากับพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้าเราย้อนไปเมื่อประมาณ ๓๐ ปีที่เราเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก จะเห็นว่ามโนนโยบายอยู่ข้อหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายสำคัญ และเป็นนโยบายที่ได้รับความสำคัญต่อเนื่องกันมาจนถึงวันนี้ นโยบายข้อนั้นคือนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และชนบทซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญและต่อเนื่องกันมาทุกช่วงของแผนจนกระทั่งถึงแผนพัฒนา ระยะที่ ๖ ในปัจจุบัน จากนโยบายข้อนี้ ทำให้เกิดมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่ภาคพัฒนาต่าง ๆ เช่น ที่ภาคเหนือ ก็เกิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็เกิดมหาวิทยาลัยขอนแก่น และที่ภาคใต้ก็เกิดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยเริ่มกระจายออกนอก

กรุงเทพมหานคร ก่อนหน้านั้นมหาวิทยาลัยทุกแห่งกระจุกอยู่ในส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร เจตนารมณ์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาค หรือแต่จะภาคพัฒนาาก็เพื่อจะให้ เป็นแหล่งทางวิชาการ ที่เอื้ออำนวย และสนับสนุนการพัฒนาประเทศและการพัฒนาภาค ที่มีวิทยาลัยนั้น ๆ ตั้งอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะของมหาวิทยาลัยภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมีฐานะ ๒ ฐานะด้วยกัน

ในฐานะแรกมหาวิทยาลัยในระบบราชการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานระดับกรม ไม่ว่าไปตั้งอยู่ที่ไหนในผืนแผ่นดินไทย ก็ต้องถือว่าเป็นราชการส่วนกลาง และมีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นมหาวิทยาลัยระดับชาติ ซึ่งในฐานะนี้มหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่ได้ต่างจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่ได้ต่างจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ของท่านอดีตอธิการบดีที่นั่งอยู่ที่นี้ นั่นก็คือจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประเทศโดยส่วนรวม เหมือนกับมหาวิทยาลัยอื่น ฐานะที่สอง มหาวิทยาลัยในภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในภูมิภาค ซึ่งมีปริมาตรปฏิบัติการโดยยึดภาคพัฒนาตามคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงต้องตอบสนองต่อภูมิภาค ๑๗ จังหวัด ซึ่งเป็นภาคพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในฐานะที่สองนี้ก็คือมหาวิทยาลัยขอนแก่นในขอบเขตของภารกิจจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของภาคพัฒนา คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๗ จังหวัด เมื่อต้องทำหน้าที่ตอบสนองทั้งสองฐานะมหาวิทยาลัยในภูมิภาคจึงเป็นมหาวิทยาลัยที่มีภารกิจเป็นเชิงซ้อน และทำได้ยากกว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ระดับชาติซึ่งตอบสนองความต้องการทั้งประเทศแต่เพียงอย่างเดียว การตอบสนองความต้องการในสองฐานะ ในสองระดับ เป็นเรื่องที่จะต้องกระทำให้ได้ทั้ง ๒ ทาง อย่างสมดุลย์กัน ในลักษณะเช่นนี้เราก็คงต้องย้อนดูว่า เมื่อเจตนารมณ์ของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมินาคนั้น ต้องการให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งทางวิชาการที่เอื้ออำนวย และสนับสนุนการพัฒนาประเทศและการพัฒนาภูมินาคนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางวิชาการ ซึ่งว่าจะเทียบเคียงจะเทียบได้ว่ามหาวิทยาลัยเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งคือเป็นอุตสาหกรรมความรู้ เป็นแหล่งผลิตและพัฒนาความรู้ ขึ้นใช้สอยในประเทศอย่างที่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้กล่าวในส่วนหนึ่งของคำปราศรัยของท่าน ว่าจริง ๆ แล้วความรู้ที่เรานำมาใช้ประโยชน์ในประเทศไทย ส่วนหนึ่งจะ

เป็นส่วนใหญ่หรือเปล่าไม่ทราบ เป็นความรู้ที่สั่งมาจากนอก บางทีก็ยังมีกลิ่นนมกลิ่นเนยอยู่พอสมควร บรรดาคณาจารย์ ที่ไปศึกษาจากต่างประเทศก็เกือบจะไม่มีทางเลือกนอกจาก นำเอาองค์แห่งความรู้ที่ได้รับและมากับตำราที่แพร่ กระจายเข้ามาใช้เป็นสาระของการถ่ายทอดความรู้ และเป็น สาระของการกระทำภารกิจในขอบเขตของมหาวิทยาลัย ถ้าเราทำแต่เพียงเท่านั้น คำว่าการพึ่งตนเองทางวิชาการก็คง จะไม่เกิดขึ้น เพราะบรรดาความรู้ มีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนที่เป็น ความรู้ที่เป็นสากล สามารถถ่ายทอดและถ่ายทอดเหิมยืมกัน ใช้ได้ ส่วนนี้มีอยู่และส่วนที่จำกัดวงจำกัดวัฒนธรรมในแต่ละ สังคม ในแต่ละประเทศ จำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างองค์ แห่งความรู้ และความก้าวหน้าทางวิชาการขึ้น ตอบสนอง ความต้องการเฉพาะของแต่ละประเทศและแต่ละสังคม ส่วนนี้ก็มีอยู่ไม่น้อย

ตามถ้อยคำอันนี้ใครจะทำ จะไปหวังให้โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยมทำเป็นไปไม่ได้เพราะสถาบันการศึกษาระดับ นั้นมีหน้าที่นำความรู้ที่มีไปถ่ายทอด แต่จะถึงขั้นที่เป็นแหล่ง ผลิตและพัฒนาความรู้ขึ้นใช้สอยในประเทศย่อมเป็นไปไม่ได้ บทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัย ถ้าจะเปรียบกับอุตสาหกรรม ก็คงจะต้องเป็นแหล่งอุตสาหกรรมความรู้ที่จะผลิต และพัฒนาความรู้ขึ้นใช้สอยภายในประเทศ ปัญหาที่มีว่า เรื่องความรู้นั้นสำคัญไฉน มาเกี่ยวข้องกับความเป็นปัจจัย ของการพัฒนาประเทศ และพัฒนาภูมิภาคอย่างไร เพราะ ในความรู้ลึกของประชาชนจะรู้สึกต่อมหาวิทยาลัยอยู่ประเด็น เดียว ที่สำคัญที่สุดก็คือ เป็นแหล่งที่ให้โอกาสแก่บุตรหลาน ของเขาได้เรียนสูงขึ้นไปแล้วก็จะได้ใช้ความรู้ที่ได้ไปประกอบ อาชีพ ก็คงจะมองมหาวิทยาลัยเหมือนกับโรงเรียนใหญ่ ๆ ที่ มาตั้งอยู่ที่มอดินแดงหรือสี่แควแห่งนี้ คงไม่ได้มองมากไป กว่านั้น ถ้ามองเพียงแค่นั้นก็ควรจะเรียกว่าโรงเรียนขอนแก่น มากกว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น เพราะมหาวิทยาลัยคงไม่ทำ หน้าที่แต่เพียงเท่านั้น ในฝ่ายที่เขาเล่นเกี่ยวกับความมั่นคง เขามองว่าในบรรดาปัจจัยกำลังอำนาจของแต่ละประเทศที่ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคง และความมั่นคงนอกจากจะต้องมีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ดี มีปัจจัย ทางสังคมจิตวิทยาที่ดี กล่าวคือคนมีความสำนึก มีความ สำนึกศิวิไลซ์ชาติร่วมชาติ มีวัฒนธรรม มีการร่วมสถาบัน จะ ต้องมีปัจจัยทางด้านกำลังทหารที่ดีแล้ว ปัจจัยกำลังอำนาจ ทางด้านวิชาการก็ถือว่าเป็นปัจจัยกำลังอำนาจที่สำคัญด้วย เพราะประเทศที่จะมีความเข้มแข็ง จะต้องมีฐานทางวิชาการ

ที่เข้มแข็งและจะต้องพึ่งตนเองได้ทางวิชาการอย่างเต็มที่ ด้วย การพึ่งตนเองทางวิชาการนั้น จะพึ่งได้หรือไม่แค่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่ามหาวิทยาลัยในฐานะเป็นสถาบันทางวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง ได้มีบทบาทและได้ทำภารกิจเพื่อตอบ สอนองการสร้างขีดความสามารถทางวิชาการของประเทศใช้ได้ แค่นั้น ถ้ามองวิชาการซึ่งที่เป็นปัจจัยกำลังอำนาจ ปัจจัย นี้ก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและพัฒนาภูมิภาค เพราะเหตุว่าปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศนั้น เห็น จะไม่มีปัจจัยอะไรที่สำคัญเท่ากับปัจจัยกำลังคนและคุณภาพ ของประชากร อันนี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และถ้าจะ เริ่มต้นการพัฒนาอะไรสักอย่าง เพื่อนำผลไปสู่การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ก็คงจะต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพของประชากรโดยส่วนรวม เป็นจุดที่สำคัญ ผมได้ไปที่ญี่ปุ่นหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม โลกใหม่ ๆ ตอนนั้นไปสัมผัสมาในฐานะที่เป็นผู้นำนิสิตนัก ศึกษา เพราะเขาเลือกให้ไปแทนประเทศไทย ผมได้ฟัง ศาสตราจารย์ชาวญี่ปุ่น จากมหาวิทยาลัยโตเกียวมาบรรยาย พิเศษให้ฟัง บอกว่าชาวญี่ปุ่นนี้มีความรู้สึกท้ออาลัยตาย- อายาก หลังจากที่ประเทศเขาพ่ายแพ้สงครามอย่างยับเยินจน เขา รู้สึกว่าสุดท้ายจะกอบกู้บูรณะ ศาสตราจารย์ผู้นี้ได้เตือน สติชาวญี่ปุ่น ว่าญี่ปุ่นจะสูญเสียทุกอย่างทุกอย่างทางวัตถุ แต่สิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในตัวคนญี่ปุ่น และยังไม่สูญเสียไปไหน นั่นก็คือปัญญา โดยเขาบอกว่าญี่ปุ่นได้พัฒนากำลังปัญญาเอา ไว้ในคุณภาพของประชากรยาวนานอย่างต่อเนื่อง เขาก็บอก ว่าปัจจัยทางปัญญาคือปัจจัยที่จะกอบกู้บูรณะประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ผมฟังตอนนั้นผมไม่รู้สักอะไร ผมก็รู้สึกว่าเป็นจิต- วิทยาธรรมดา ๆ แต่หลังจากนั้นมาถึงตอนนี้ ถ้าถามว่าประเพณ ีญี่ปุ่นพัฒนาก้าวหน้าจนเป็นเจ้าโลกทางเศรษฐกิจในขณะนี้ ได้ญี่ปุ่นมีอะไร ทรัพยากรทางธรรมชาติก็ไม่ได้มีดีกว่าคน อื่น แต่สิ่งที่เรายอมรับและทั่วโลกยอมรับ กลายเป็นเรื่อง ที่ตรงกับศาสตราจารย์ผู้นี้พูดก็คือ มีพลังปัญญาและมีปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ที่เอื้ออำนวยต่อการที่จะพัฒนาประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้การที่เราต้องมาพูดกันถึงบทบาทของสถาบัน อุดมศึกษาในการพัฒนาภูมิภาค ก็คงจะหนีไม่พ้นที่จะพูด กันถึงเรื่องบทบาทที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาคน การนำเอา วิชาการไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาสังคม การนำเอาวิชาการ ไปใช้เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ และ การนำเอาวิชาการไปใช้เพื่อที่จะผลิตและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อให้เราพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีได้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้

เป็นปัญหาที่เราพูดกันว่าประเทศไทยจะเป็นนิคส์หรือไม่ คือเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือไม่ ฝ่ายค้านก็จะบอกว่าเรายังเป็นไม่ได้อีกนานแสนนาน เพราะประเทศไทยนั้นยังต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และยังพึ่งตนเองไม่ได้ทางเทคโนโลยี ถ้ามว่าแล้วท้ายนี้ประเทศไทยจะพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีดีขึ้น ก็คงหนีไม่พ้นที่จะต้องชี้นิ้วไปที่แหล่งทางวิชาการของสังคมคือมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นถ้ามองอย่างนี้ก็คงจะพูดได้ว่าในขอบเขตภารกิจที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งมีเหมือนกันคือ เรื่องของการผลิตบัณฑิตเพื่อพัฒนา กำลังคน เรื่องการวิจัยค้นคว้า เพื่อจะใช้ผลเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการแล้ว และประยุกต์ไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาสิ่งที่จะพัฒนาได้จากพื้นฐานทางวิชาการ บริการทางวิชาการในรูปของการเผยแพร่ความรู้ ประชุมสัมมนา ฝึกอบรม ที่ทำกันหลายรูปแบบ เพื่อจะช่วยให้ประชาชนได้มีปัจจัยทางการศึกษาเพื่อไปพัฒนาคุณภาพชีวิต และการงานในวงกว้าง และภารกิจทางด้านทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในสี่ภารกิจนี้มหาวิทยาลัยไม่ว่าอยู่ที่ไหนเขาห้องคณาจารย์กัน ว่าเขาต้องทำภารกิจ ๔ ภารกิจ คือ สอน วิจัย บริการทางวิชาการ และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะทำได้มากได้น้อยแค่ไหนนั้นเป็นความแตกต่างด้านปฏิบัติ แต่ในแง่ของภาระหน้าที่ทางกฎหมายแล้ว ทุกแห่งมี ๔ อย่าง

ถ้าจะย้อนมามดูในฐานะที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นมี ๒ สถานะ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของชาติ ตอบสนองความต้องการของประเทศ มีหน่วยที่จะทำหน้าที่บอกความต้องการ ชี้แนะให้และส่วนที่ควรจะเน้นภายในกรอบภารกิจ ๔ อย่าง เพราะฉะนั้นในการทำหน้าที่วางแผนแต่ละช่วง มหาวิทยาลัยไม่ว่าจะตั้งที่ไหนมีที่พึ่งที่จะวางกรอบนโยบาย บอกความต้องการ เช่น มีคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม มีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งชี้แนวนโยบายและกำหนดความต้องการ พร้อมทั้งให้ทิศทางมาว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้าจะมีแผนพัฒนาในระยะที่ ๖ หรือกำลังจะทำในช่วงแผนที่ ๗ จะต้องทำให้สอดคล้องและสนองตอบต่อนโยบายต่อความต้องการ ต่อทิศทางเหล่านี้ ในฐานะที่ ๒ ที่เป็นมหาวิทยาลัยในภูมิภาค ซึ่งมีปริมาณพลประชากร ๑๗ จังหวัด เวลาให้โควตาเด็กเข้าเรียนแบบสอบตรง คัดเลือกตรงกำหนดให้ ๑๗ จังหวัด ถ้ามว่าทำไม่ ๑๗ จังหวัด ค่าตอบ

คือเป็นปริมาณพลประชากรในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของภาคพัฒนา ซึ่งภาคนี้กลุ่ม ๑๗ จังหวัด จึงให้โควตา ๑๗ จังหวัด การรับเข้าเรียนตามโควตาเป็นการตอบสนองต่อท้องถิ่นที่ใกล้ชิด ต่อจังหวัดที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ หลายคนถามว่าทำไมเมื่อเป็นมหาวิทยาลัยของภาคอีสานแล้วมหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงไม่รับนักเรียนร้อยเปอร์เซ็นต์จาก ๑๗ จังหวัด ทำไมไม่รับครึ่งเดียว ที่เป็นเช่นนี้เพราะมหาวิทยาลัยขอนแก่นมี ๒ สถานะ เราต้องการให้ประเทศไทยเป็นเอกราช นอกจากจะเป็นเอกราชแล้ว เราไม่อยากจะสร้างภูมิภาคนิยม ถึงขนาดมีการปักปันกันเขตโอกาสทางการศึกษาของประชาชน เราอยากให้คนนอกภาคอีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์มาเรียนที่นี่ เขาจะได้มีโอกาสรู้จักภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เราอยากให้คนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเราไปมีโอกาสที่ภาคใต้ ที่ภาคเหนือ และภาคกลาง เขาจะได้รู้ว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร ไม่ใช่ประเทศไทยคือภาคอีสาน หรือประเทศไทยคือภาคใต้ เรื่องนี้เป็นนโยบายสำคัญ เรามองฐานะของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เช่นเดียวกับเชียงใหม่ เช่นเดียวกับสงขลา ว่าเป็นมหาวิทยาลัยระดับชาติ และเป็นมหาวิทยาลัยระดับท้องถิ่น จึงแบ่งกันคนละครึ่งในเรื่องโอกาสทางการศึกษาที่ให้กับประชาชนในส่วนนี้ชัดเจนแต่อีกหลายส่วนไม่ชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะต้องตอบสนองความต้องการของ ๑๗ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนนี้ถ้ามว่าท่านมีหน่วยงานเหมือนกันกับระดับชาติที่คอยชี้แนวนโยบายและบอกความต้องการส่วนรวมของประเทศ โดยอาศัยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือทบวงมหาวิทยาลัยหรือไม่ หน่วยงานระดับชาติเหล่านี้ ก็ช่วยไม่ได้มากนัก ถึงแม้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจฯ อาจจะมีศูนย์อยู่ในแต่ละภาค ในกรณีนี้ ๒ นี้ มหาวิทยาลัยภูมิภาคจะต้องประมวลและประเมินความต้องการในภาคพัฒนาเอง โดยหวังให้หน่วยงานระดับชาติให้ช่วยได้น้อย หรือในบางกรณีไม่ได้เลย มหาวิทยาลัยขอนแก่นในส่วนนี้ จะต้องช่วยตัวเองมากที่สุด จะต้องเป็นแหล่งข้อมูลของภูมิภาคนี้ ในลักษณะที่สองนี้มหาวิทยาลัยขอนแก่นค่อนข้างจะต้องผูกพันอยู่กับภูมิภาค ถึงจะตอบสนองการพัฒนาภูมิภาคได้อย่างเต็มที่ ประเทศไทยแม้จะเป็นเอกราช แต่ไม่หมายความว่าทุกจังหวัดในประเทศไทยเหมือนกัน หรือทุกภาคเหมือนกัน ผมเชื่อว่าคนที่เล่นทางเกษตรจะบอกได้ว่าที่อีสานนี้เป็น

เกษตรที่ราบสูง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถจะเล่นพืชเมืองหนาวได้หลายอย่าง แต่พืชเมืองหนาวที่ปลูกที่เชียงใหม่ได้ ปลูกที่นี้อาจจะตายหมดหรือรอดเป็นบางอย่าง เช่นเดียวกันกับสาขาแพทยศาสตร์ ถ้าไปเรียนอเมริกานั้นก็ควรจะเล่นโรคเมืองหนาวมากกว่าโรคเมืองร้อน วิชาที่จำกัดพื้นที่และมีลักษณะสัมพันธ์กับภูมิประเทศเหตุการณ์ตามพื้นที่ คือ บทบาทที่มหาวิทยาลัยภูมิภาคจะต้องเล่นและจะต้องเล่นให้ได้

ถ้าย้อนไปดูว่าทำไมตอนที่ตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงคิดให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยที่ฝรั่งเรียกว่า A & M คือ Agriculture and Mechanic Arts หรือมหาวิทยาลัยเกษตรและวิศวกรรม และตอนแรกชื่ออย่างนั้นด้วยเข้าไป ตอนนั้นเขามองแล้วว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องอาศัยพื้นฐานเกษตร และจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานหลายอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ถึงจะพัฒนาได้ เช่นเรื่องแหล่งน้ำเป็นเรื่องสำคัญ ปัญหาเรื่องดินเรื่องน้ำของภาคนี้เป็นปัญหาพิเศษ ถ้าจะมีแหล่งวิชาการสักแห่งหนึ่งมาอยู่ในพื้นที่ แหล่งวิชาการนั้นต้องเก่งในเรื่องเหล่านี้ ถึงจะช่วยหรือมีบทบาทเข้าไปเสริมเรื่องการพัฒนาภาคฯ นี้ได้ ในการดำเนินงานขั้นต่อ ๆ มานี้มหาวิทยาลัยก็จำเป็นต้องตอบสนองเรื่องต่างๆ มากขึ้น จึงมีการเพิ่มคณะเพิ่มสาขาวิชา เพิ่มในสิ่งซึ่งคิดว่าจะเป็นประโยชน์ และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาในอดีตนั้นเป็นเรื่องที่ว่าฝ่ายจะให้บริการ เป็นฝ่ายคิดถึงเรื่องที่จะบริการ เบ็ดเสร็จ ความต้องการนี้ใครเป็นกำหนด ใครเป็นคนบอกด้วยขีดความสามารถและวิธีการที่เหมาะสม มหาวิทยาลัยอาจประมวลและประเมินความต้องการของภูมิภาคได้ส่วนหนึ่ง แต่ว่าอาจจะไม่ได้ความต้องการทั้งหมด ในระยะหลังจึงได้พูดกันว่าจริง ๆ แล้วความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนและความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจเอกชนในเมื่อเอกชนได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในการพัฒนามากขึ้น น่าจะเป็นจุดเชื่อมที่สำคัญ ที่จะมองแบบเดิมว่ามหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายให้บริการแก่ประชาชน เอกชน และหน่วยงานภายนอกเป็นฝ่ายรับบริการ คงต้องมองบทบาทใหม่ว่าทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายผู้รับบริการ ฝ่ายผู้ให้บริการ ควรจะต้องมีส่วนร่วมในการที่จะบอกความต้องการในการที่จะช่วยกันตอบสนองความต้องการเหล่านั้น

สิ่งที่เราปรารถนาที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษามีบทบาท

ในการพัฒนาภูมิภาคและควรต้องจะทำได้ก็คือ ในแต่ละภารกิจที่จะทำควรจะต้องมองเป็นสองทางเสมอ เป็นความสัมพันธ์สองทาง ตัวอย่างเช่น ทางด้านการผลิตบัณฑิตฝ่ายผู้ใช้นั้นคือฝ่ายที่จะบอกความต้องการกำลังคนตามสภาพการพัฒนากิจของกิจการ ซึ่งควรจะบอกได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ต้องการ ในขณะที่เดียวกัน ฝ่ายผลิตจะผลิตให้ได้ตามความต้องการของหน่วยงานไม่ว่ารัฐหรือเอกชน ในฐานะผู้ใช้นั้นบัณฑิตในบางกรณีฝ่ายผู้ใช้นั้นเอง ก็อาจจะตอบสนองโดยการไปมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตด้วย เช่น ในอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ หน่วยผู้ใช้นั้นอาจจะเป็นผู้ให้ประสบการณ์ภาคปฏิบัติกับบัณฑิตเพื่อให้เขาได้อยู่ในโลกของความเป็นจริง ได้สัมผัสสภาพการณ์ที่เป็นจริง หน่วยงานอุตสาหกรรมอาจจะมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเข้าไปช่วยสอนเป็นอาจารย์พิเศษ ท่านอาจจะอยากได้บัณฑิตที่มีคุณภาพอย่างมาก ท่านอาจจะบอกว่าลำพังทรัพยากรที่รัฐจัดให้และสถาบันจัดหาอาจจะยังไม่เพียงพอ ท่านก้าวเข้าไปเป็นส่วนเสริมเต็มเต็ม เช่น หลายแห่งเริ่มให้ทุนส่งเสริมการวิจัย ให้ทุนในบางสาขาที่คิดว่าบัณฑิตสาขาเหล่านั้นจะมีความสำคัญต่อกิจการของเขา เช่น เครื่องมือหจก. ไรโอทอนท์ที่จะคัดเลือกนิสิตนักศึกษาปี ๒ ปี ๓ ปี ๔ ที่ศึกษาด้านการเกษตรกับวิศวกรรมศาสตร์ และให้ทุนปีหนึ่ง ๕๐-๖๐ ทุน ๆ ละ ๘,๐๐๐ บาทต่อปี พอภาคฤดูร้อนก็จัดให้ ๗๐-๘๐ คนนี้ไปฝึกงานในบริษัท โดยมีเบี้ยเลี้ยงให้การที่จัดให้ฝึกนั้น บริษัทไม่ต้องการให้คนเหล่านี้ต้องไปทำงานให้ แต่แน่นอนถ้าเจอคนที่มีความเหมาะสม คนที่สนใจร่วมกันและมีตำแหน่งงานบริษัทอาจจะจ้างด้วยก็ได้ แต่สิ่งที่บัณฑิตได้รับคือประสบการณ์ตรง ได้ในสิ่งที่เขาไม่ได้ในมหาวิทยาลัย และการที่เขาไปฝึกงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เขาจะเป็นบัณฑิตที่มีประสบการณ์และคุณภาพดีกว่ามหาวิทยาลัยให้ประสบการณ์ตามลำพัง

แนวความคิดทำนองนี้คือจุดเชื่อมที่สำคัญในยุคปัจจุบัน ผมเองกำลังเป็นผู้รับผิดชอบโครงการผลิตวิศวกรเพิ่ม เนื่องจากเศรษฐกิจขยายตัวต้องการวิศวกรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อก่อนการผลิตวิศวกร ๒,๕๐๐ คนเคยเพียงพอ อยู่ๆ ก็บอกขาดถามว่าขาดเท่าไร คิดกันไปคิดกันมาจากหลาย ๆ แหล่ง กลายเป็นว่าขณะนี้ต้องการวิศวกรปีละประมาณ ๗,๐๐๐ คน ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนผลิตวิศวกรทุกประเภทได้ประมาณ ๒,๕๐๐ คน จึงต้องมีโครงการเร่งรัดการผลิต ซึ่งคณะวิศวกรรมศาสตร์ใน

มหาวิทยาลัยของรัฐ ๘ แห่ง ขยายการผลิตได้อีก ๑๓๐๖ คน รวมเป็น ๓,๘๐๖ คน ก็ยังไม่พออีก แต่ถามว่าการขยายการผลิตวิศวกรนี้แล้วจริง ๆ แล้วประโยชน์ของการผลิตนี้เป็นประโยชน์ของใคร ส่วนใหญ่จะเป็นประโยชน์ของผู้ลงทุน เพราะท่านจะได้ใช้วิศวกรออกไปขยายกิจการของท่านหรือเริ่มกิจการให้ท่าน ถ้าจะให้รัฐผลิตท่านก็ควรก้าวเข้ามารับผิดชอบด้วย ท่านจะได้คนไปใช้ ผมก็ชวนสภาอุตสาหกรรมและสามเหล่านักให้ระดมกำลังช่วยกันผลิตวิศวกรเพื่อให้ได้ปริมาณและมีคุณภาพตามต้องการ ได้มีการปรึกษากับ ๓ เหล่าทัพพบว่า มีอาจารย์ระดับปริญญาโท เอก ที่จะช่วยเป็นอาจารย์พิเศษ ได้ทั้ง ๓ เหล่าทัพมีอยู่ ๓๐๐ กว่าคน จบปริญญาโท-เอก ทางวิศวกรรมศาสตร์ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนนายร้อย นายเรือ และนายเรืออากาศ ทั้ง ๓ เหล่าทัพยินดีให้ความร่วมมือเต็มที่ทั้งด้านการเป็นอาจารย์พิเศษและการใช้ห้องปฏิบัติการ และห้องทดลองเพื่อการฝึกปฏิบัติ ได้สอบถามฝ่ายเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมฯ เช่นเดียวกัน ผู้ทรงคุณวุฒิมีประสบการณ์เหมาะสมจะเป็นอาจารย์พิเศษ และแหล่งที่ฝึกงานขณะนี้มีการสำรวจกันอย่างจริงจังพบว่า มีกำลังเสริมอีกมาก สามารถใช้สิ่งที่มีอยู่และความชำนาญที่มีอยู่ในแหล่งต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ขยายขีดความสามารถของมหาวิทยาลัยได้มากขึ้น เป็นตัวอย่างของราษฎรและรัฐร่วมมือกันเป็น ๒ ทาง ผู้ที่จะใช้ผลผลิตมหาวิทยาลัยก็คือผู้ที่ก้าวเข้ามาบอกความต้องการและก้าวเข้ามา รวมผลิตในส่วนที่ท่านร่วมได้ แต่ท่านไม่ใช่เป็นฝ่ายรับผิดชอบหลักในการผลิตเช่นเดียวกันกับเรื่องภารกิจทางด้านวิจัย สมมุติว่าท่านจะไปตั้งทีมวิจัยเพื่อพัฒนาผลผลิตหรือพัฒนาอะไรของท่านเอง เทคโนโลยีของท่านเองมีกับบริษัทที่จะไปจัดพอที่จะมีหน่วยวิจัยของตนเอง ถ้าท่านรู้จักใช้มหาวิทยาลัยซึ่งเรามีเครื่องมือ และสร้างขีดความสามารถพื้นฐานไว้แล้ว มาร่วมใช้ประโยชน์โดยเต็มทรัพยากรเป็นเรื่องๆ ที่ท่านสนใจ จะเกิดประโยชน์ร่วมกันทั้ง ๒ ฝ่ายโดยท่านไม่ต้องไปลงทุนเองโดยทั้งหมด เดียวนี้ในต่างประเทศเขาเริ่มพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในอีกรูปแบบหนึ่ง ทำสิ่งๆ เรียกว่า Technology Park หรืออุทยานเทคโนโลยี เช่นที่ประเทศเยอรมัน ออสเตรเลีย อังกฤษ และออสเตรเลีย วิธีทำของเขาก็คือว่า เขาให้มหาวิทยาลัยจัด Industrial Park หรือ Technology Park อุทยานเทคโนโลยี โดยฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐร่วมลงทุนให้มหาวิทยาลัยเป็นคนดูแล ทุกฝ่ายร่วมใช้อุทยานอุตสาหกรรมเพื่อการวิจัยและการพัฒนา ผลงานที่

ร่วมกันทำเอามาใช้สำหรับการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมนี้คือรูปแบบของการร่วมใช้ทรัพยากรและความชำนาญการที่ทุกฝ่ายมาร่วมลงทุนกัน แล้วก็สามารถใช้ความถนัดชัดเจนโดยไม่ใช้แต่ละฝ่ายลงทุนเองเต็มที่ทั้งหมด เรื่องนี้สำคัญและจำเป็นมากสำหรับประเทศไทย เพราะการที่จะมุ่งหวังให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กก้าวเข้าไปทำในเรื่องการวิจัยการตลาดค้นคว้าเพื่อเอาผลมาใช้สำหรับเพิ่มคุณภาพของผลผลิตท่านทำไม่ได้ หรือทำได้ไม่เต็มที่ ถ้าเราจะก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่โดยไม่ใช้วิธีการทำนองนี้ก้าวไปไม่ได้ ต่างคนต่างทำไม่ได้ เพราะเรายังไม่มีขีดความสามารถถึงระดับนั้น มหาวิทยาลัยทำตามลำพังก็ไม่ได้ เอกชนส่วนใหญ่ทำตามลำพังก็ทำไม่ได้ ถ้ามารวมกันโดยร่วมใช้ความถนัดความชำนาญการและทรัพยากร นั่นคือจุดเริ่มต้นที่สำคัญมาก มหาวิทยาลัยจึงอยู่ในหัวเลี้ยวของการพัฒนาที่ก้าวเข้ามาหารูปแบบทำนองนี้ในการทำงานเชื่อมระหว่างรัฐกับเอกชนให้มากขึ้น ขอยกตัวอย่างที่จะเกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบเป็นตัวอย่าง ยิ่งค่อนข้างจะเป็นความฝันแต่จะเป็นความจริง ตอนที่รัฐบาลประกาศจะตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีที่โคราชและในที่สุดทวนรับมาผมเป็นประธานจัดตั้ง ผมก็เสนอรัฐบาลว่า มหาวิทยาลัยจะมีประโยชน์จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีซึ่งไม่ใช่เหมือนที่มีอยู่แล้ว แต่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการจากปัจจุบันไปสู่อนาคต นั่นก็คือประเทศไทย เราต้องการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีใช้หรือไม่ เราอยากจะเป็น NICS ใช่หรือไม่ วันหนึ่งเราต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (High Tech) ใช่หรือไม่ ถ้าใช้มหาวิทยาลัยสุรนารีควรจะเป็นอย่างนั้น ไม่ควรสอนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แนวเดิม แต่ต้องเป็นมหาวิทยาลัยซึ่งทำสามอย่างให้ได้พร้อมกันในตอนเริ่มต้น กล่าวคือผลิตบัณฑิตเฉพาะในสาขาเทคโนโลยีที่ขาดแคลนและความต้องการในอนาคตมีมาก รองรับเทคโนโลยีขั้นสูง (High Tech) จะต้องทำวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เป็นความต้องการของภูมิภาคนี้ และของประเทศโดยส่วนรวม จะต้องเป็นแหล่งที่ช่วยพัฒนานักเทคโนโลยีหรือบุคลากรประจำหน่วย งานธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งหลายโดยอาศัยเครื่องมือและความสามารถที่มีอยู่ให้กว้างขวาง หลายคนตั้งข้อสงสัยว่ามหาวิทยาลัยแบบที่ผมคิดคงใช้ทุนมหาศาลแล้วก็เป็นภาระของรัฐบาลอีก คำตอบคือจะไม่เป็นภาระจนเกินกำลังเพราะเกณฑ์การตั้งกำหนดไว้เสร็จแล้วถ้าไม่ได้ตามนี้อย่างตั้งก็คือ

๑ ฝ่ายท้องถิ่นอยากได้มหาวิทยาลัย จะต้องมีการ

ระดมทุนจากท้องถิ่นในการจัดตั้ง

๒. จะต้องระดมความช่วยเหลือจากต่างประเทศอย่างกว้างขวาง

๓. จะต้องมีศักยภาพและแผนการพัฒนาทรัพยากรที่ดี ที่จะพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

ผมได้เสนอความคิดที่จะจัด Agricultural and Industrial Fair ระดับชาติและนานาชาติ เป็นงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมที่เชิญทั่วโลกมาร่วมแสดง เปิดแสดง ๔-๖ เดือน จัดแสดงในเนื้อที่ ๗ พันไร่ ที่เราจะตั้งมหาวิทยาลัยโดยจะให้แสดงในที่ ๆ เราจัดไว้ว่าจะเป็น Industrial Park ของมหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยนี้จะมี Industrial Park ตั้งแต่ต้นเลย ให้ไปแสดงที่นั่น มีการสร้างอาคารที่แสดงกับอาคารที่รองรับงานแสดง พอแสดงเสร็จเรียบร้อยก็ยกทั้งหมดให้มหาวิทยาลัย โดยวิธีนี้อาจจะมีรายได้เกิดขึ้นเป็นร้อยล้าน เป็นการลงทุนครั้งเดียวแต่ได้ประโยชน์หลายอย่าง เพราะฉะนั้นการติดตั้งมหาวิทยาลัยกับการจัดงานแสดงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมคู่กันไปจึงเป็นวิธีระดมทุนอีกแบบหนึ่ง โดยวิธีนี้มหาวิทยาลัยจะเกิดขึ้นทันที โดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณแผ่นดินอย่างเดียว

เพราะฉะนั้นในลักษณะเช่นนี้ ผมคิดว่าเราต้องปฏิรูปแนวความคิดใหม่ ถ้าจะให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทต่อการพัฒนาภูมิภาคหรือประเทศโดยแท้จริงแล้ว เอกชนก็ต้องเปลี่ยนความคิดในการมองมหาวิทยาลัย ถ้าท่านมองมหาวิทยาลัยเป็นโรงเรียนใหญ่ ๆ แห่งหนึ่ง เพื่อให้ลูกหลานท่านไปเรียนจบแล้วก็ออกไปทำงานก็มองแคบเกินไป ต้องมองใหม่ต้องมองว่ามหาวิทยาลัยเป็นแหล่งที่อาจจะทำให้กิจการของท่านดีขึ้นได้ ลองคิดใช้มหาวิทยาลัยว่าทำอย่างไรมหาวิทยาลัยจะก้าวเข้ามาทำให้กิจการของท่านดีขึ้นได้ ทำให้บุคลากรเรามีความรู้ขึ้น ทำให้งานบางอย่างที่ต้องแก้ปัญหาด้วยวิชาการแก้ปัญหาได้เมื่อมหาวิทยาลัยช่วยได้ เราจะช่วยอะไรมหาวิทยาลัยได้บ้าง ที่จะทำให้มหาวิทยาลัยของท่านดีขึ้น แนวคิดท่านเองนี้ผมใช้คำว่า Partnership คือ “ร่วมคิดร่วมทำ” จะต่างคนต่างทำไม่ได้ต่อไปอีก ความมีประโยชน์ของมหาวิทยาลัยจะลดน้อยถอยลงไปอีก ถ้าต่างคนต่างทำหรือต่างคนต่างไม่ทำ เพราะฉะนั้นเอกชนคงจะต้องมีบทบาทมากขึ้น คงจะต้องหาวิธีสร้างจุดเชื่อมโยงระหว่างเอกชนกับมหาวิทยาลัยให้ได้ จะทำได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เข้าสัมมนาครั้งนี้ทุกท่าน